

Mukaanda kwaa basi Kolosaayi

Kolosaayi

Kotili a mukaanda

Kolosaayi ali ngaanda ya mu itinini kia Asia ku peembi ya Wesete, ni itinini kibubaata lolo Turkia. Pawuli ali keni ayamono pe libuundu la mu ngaanda yii. Ni Epafara, mosi mu bambaayi ba Pawuli ba isala, abali libuundu la ku Kolosaayi lii (1.7; 4.12).

Pawuli ayuyi ti, baata bali mu ufutu balibuundu ba ku Kolosaayi. Bo bali mu uha nziisili yahele usuungunu na Ndaa Yimbwe ya Yiisu Kristo. Bo bali mu uleele kwaa basi Kolosaayi mu uduku bifu bia bakaa ba bo, na ukuundu tuu dili mu usala mu tsi yi. Pawuli ali utuu pe uyene ku mi-dieenge munda ti, nde ali mu perese ku ngaanda a Looma. Ni mu buu, nde asonii mukaanda wu kwaa basi Kolosaayi.

Mukaanda a Pawuli kwaa basi Kolosaayi li mu ulaa ifwaana kia Kristo, pili mosi, wu Nzi-aambi asoolo na atsinduu mu uyobolo baata. Ku ngaanda a Kolosaayi, baata koo na boomo ba tuu dili mu utumu tsi yi. Ka bunu, *Kristo avulu lituu* na tuu dii. Mu likwa la nde nha kuruwa, nde amaasi mifuri mia tuu dii nha yulu a masumu ma baata. Nziaambi amaasi mifuri mia tuu dii bu nde ab-wiha moonyi kwaa Kristo, mwaana a nde. Kristo li ka mutswe a libuundu, lili weti nyutu mosi ya bangaa ngaa imiini. Nde li mukuutu a bangaa imiini, pili mosi, wuli mu ubiti bo mu idiingi ki

inyatii na Nziaambi. Mu kuulu ya libootuu la bo, bangaa imiini bali mu uvuutunu mu likwa na mu idiingi kia Kristo. Bo ka baata ba banyatii.

Mu ibari kia tsiomi kia mukaanda wu (1.15–2.5), mukuungu mosi li mu uha buzitu kwaa *Kristo weti Pfumu a tsi na wa libuundu* (1.15–20). Tswaamina mukuungu wuu ubaanduu, uli na likuundu mu basi Kolosaayi (1.3–14). Nha mbisi a mukuungu wuu, Pawuli li mu ulibili moonyi mu mudiingi wu nde ali mu udwaana mu ndaa libuundu (1.24–2.5).

Tumake, Pawuli li mu uleele kwaa bangaa Kristo ba ku Kolosaayi mu usa mayele (2.6–23). Bo a bafwaana pe mu uyu babali mu uha nziisili ya pia, ka bafwaana ukaanga imiini ki bo bayaki.

Nha tsieelele, Pawuli li mu uha mandoongi mu uba na *ndiaatili yinyatii* mutso libuundu, mutso likaanda na nha tso bula (3.1–4.6).

Pawuli li mu usukusu mukaanda wu mu mabwee matsieelele (4.7–18).

Mandaa ma Pawuli asonii kwaa basi Kolosaayi, mali mu utsuu kwaa bisi natee mu taanga di. Kristo li mu uyobolo baata kwaa tuu dia mutaata dioosi. Nde li mu ukuulu ka bo mu mandaa moosi mali mu ubee itaata na kabini nha kati a bo.

Mabwee

¹ Me Pawuli, wuli tumu a Yiisu Kristo mu litoono la Nziaambi. Me ndi itwaari na mwaana nguu a me Timoteo.

² Bisi dili mu usonuu mukaanda wu kwaa baana ba nguu mu imiini mu Kristo bali mu itinini kia Kolosayi, babali itwaari na bisi mu Kristo. Nyaala

Taayi a bisi Nziaambi asieeme beni na aha beni bweese na iyeenge.

Likuundu la mvutili a matoondo kwaa Nziaambi

³ Bisi dili mu ubaavutulanga matoondo kwaa Nziaambi, Taayi a Pfumu a bisi Yiisu Kristo, mu taanga dioosi di bisi dili mu ubaakuundanga mu ndaa beni.

⁴ Mu ngwanya, bisi diayuyi mamvuungu ma imiini kia beni mu Yiisu Kristo, na ma litoono la beni mu boosi babali ba ngira.

⁵ Mu taanga di beni diayuyi Ndaa ya ngwanya mbala ya tsiomi, ni Ndaa Yimbwe, beni diayaabi bi Nziaambi asweeyili beni mu mayula. Imiini kia beni na litoono la beni biadiaalila mu ilimbisi kii.

⁶ Ndaa Yimbwe yili mu utsaamuu mu ma buu moosi mu tsi, na yo yili mu ubutu mbutu na mo mali mu ukulu, weti bu yo ya siiri nha kati a beni, umata mu iluumbu ki beni diayaabi bubweese ba Nziaambi, na beni diayaabi ti mo mali ma ngwanya.

⁷ Ni Epafara, mbaayi a bisi wa isala, ayi beni nziisili yii. Nde li mu usala mu ndaa beni weti musiali wa ahama mu isala kia Kristo.

⁸ Nde ayaabisi bisi buni litoono li Muheebili wa Ngira ali mu utsindi beni mu utonosono.

⁹ Ni mu buu, bisi a dili mu unyaala pe ukuundu mu beni, umata iluumbu ki bisi diayuyi mamvuungu ma beni. Bisi dili mu uloombo kwaa Nziaambi mu uha beni buyeri boosi na mayele ma Muheebili a nde, paa beni diyaaba mandaa ma nde atoono ti beni diyiluu.

¹⁰ Ni mu buu, beni sa dituu uba na ndiaatili yafwaana nha kulu a Pfumu, mu ubaayiluwanga mandaa ma nde atoono. Beni sa dibutu mbutu dimbwe dia mupili na mupili, na beni sa dikulu mu nziaabili a Nziaambi.

¹¹ Bisi dili mu uloombo kwaa nde mu uhamisa beni mu bioosi mu lituu la nde la buzitu, paa beni dibaabaanganga taanga dioosi kutso kinya mu mukonono na kamini a mutimi.

¹² Divutulu matoondo kwaa Nziaambi Taayi, mu kinya. Nde asi ti beni diba na lituu la uhoho ikuku kia mukobo wu nde asweechele kwaa baata ba nde, bali mu udiaata kutso liyalila.

¹³ Mu ngwanya, nde akuuli bisi kwaa lituu la pimisi, na nde aloosi bisi ku Ipumu kia Mwaana a nde wa litoono.

¹⁴ Ni mu mwaana a nde, nde akuuli bisi mu bubi na asi masumu ma bisi kolokolo.

Kristo li Pfumu a bioosi

¹⁵ Kristo ni ifwaani kia Nziaambi wu dili mu uhele umono. Nde li mwaana watsiomi, na nde li nha yulu a biloo bioosi bi Nziaambi ayiluu☆.

¹⁶ Mundaa ti, ni mu nde Nziaambi ayilii bioosi bili mu mayula na nha tsi:

biloo bi dili mu umono na bi dili mu uhele umono,
biloo bili na litu la muheebili, biloo bili mu
utumu tsi,
mitini na bapfumu na litumu.

Nziaambi ayilii bio mu nde na mu ndaa nde.

¹⁷ Nde akwiba tswaamini bioosi biba,
na ni mu nde bioosi bili biadiaala mu mambuu ma
bio.

¹⁸ Nde li mutswe a nyutu,

☆ **1:15** Yow 1.1-3; Mts 8.22-26

na nyutu ni libuundu.

Ni mu nde idiingi ki inyatii ili mu ubaanduu. Nde li Muutu watsiomi, na watsiomi wasimbuu mu baata babakwa, paa nde aba watsiomi mu bioosi.

¹⁹ Mundaa ti, Nziaambi aholi kesili ya udiaala nde woosi mu Mwaana a nde.

²⁰ Mu nde Nziaambi atooni uvuutu iyeenge kia nde na tsi yoosi. Ni mu makila ma Kristo matsi-aamii nha kuruwa, nde avuuti iyeenge nha kati a bioosi, bili mu mayula na bili nha tsi.

²¹ Tsiomi, beni ka diali la na Nziaambi, beni diali mitaata mia nde, mu ndaa mamabi ma beni diakitsimi na ma beni diakiyiluu.

²² Ka mu taanga di, mu likwa li mwaana a nde akwiiri mu nyutu ya imuutu, Nziaambi maavu-tulu iyeenge kia nde na beni, paa ti beni dimonuu nha kulu a nde weti baata ba ngiri, ba suungunu, bahele na ipii na bahele usieembe.

²³ Ka beni diafwaana udiaala mutso imiini, kia tuungumu nha yulu a ibwa kiahama. Kwahele a utakuu na ilimbisi kia Ndaa Yimbwe yi beni dia yuuyi, yii bayaabisi kwaa tsi yoosi yili baata ku tsini a yula, na ni mu yo me Pawuli, ndi ka musiali.

Isala kia Pawuli mundaa libuundu la Nziaambi

²⁴ Mu taanga di me ndi na kinya mu mapasi ma me ndi mu umono mu ndaa beni. Mundaa ti, mu nyutu a me, me ndi mu ubweese mapasi mamakeni mu uhele mu mapasi ma Kristo mu nyutu a nde, yili libuundu.

²⁵ Me ka musiali a libuundu, weti buli isala ki Nziaambi ahi me mu ndaa beni. Mono, isala me ki nde atumu me, ni kia uyaabisa beni Ndaa nde yoosi Yimbwe.

²⁶ Ndaa me yii, ni matsweeyi ma nde aswee kwaa bisieende bioosi umata bele pe, ka ma nde ayaabisi kwaa baata ba nde mu taanga di.

²⁷ Mundaa ti Nziaambi atooni umweese kwaa beni, matsweeyi ma, maluulu mu busini na mu bubwe, ma nde ayiluu mu ndaa bifuumbu bioosi. Mono matsweeyi me ni ma: Kristo li mu beni, na nde li mu uha beni ilimbisi ti, beni sa dibaa ikuku kia buzitu ba Nziaambi.

²⁸ Mu yii, bisi dili mu uyaabisa Kristo kwaa baata boosi. Bisi dili mu udutu matswi ma pasi muutu, na dili mu uyiisi pasi muutu mu buyeri boosi, paa pasi muutu aba wakuu mu muheebili, mu itwaari na Kristo.

²⁹ Ni mu buu, me ndi mu usala na udwaana mu mifuri mili mu umata kwaa Kristo, wuli mu usala mu me mu lituu.

2

¹ Me natoono ti beni diyaaba ki pili a mudiingi wa mifuri me ndi mu udwaana mu ndaa beni, mu ndaa bangaa Kristo bali ku ngaanda a Lawodikia, na mu baata bakimi bakeni me uyaaba pe.

² Me natoono ti mitimi mia bo miluulu mu pamini, na ti bo bakangama mu litoono, na baluulu mu busini mu ilimbisi kioosi kili mu uha mayele ma ngwanya. Bo sa batuu uyaaba matsweeyi ma Nziaambi, pili mosi Kristo nde makulu:

³ mu nde muli mwasweeme busini boosi ba buyeri na ba nziaabili.

⁴ Me ndi mu uleele beni buu, paa ti muutu so mosi anyaaala beni ufutu mu tsuyili a nde yimbwe.

⁵ So me ndi la na beni mu imuutu, ka mu muheebili me ndi bebele na beni. Na me ndi na kinya

mu uyaaba ti, beni diahama na diakangama mu imiini mu Kristo.

Uba babakangama mu Kristo

⁶ Ni mu buu, bu beni diasilingi Yiisu Kristo weti Pfumu, didiaata mu itwaari na nde.

⁷ Dimene miaanzi mu nde na dituungu idiingi kia beni kioosi mu nde. Diba babahama mu imiini taanga dioosi, weti buli nziisili yi beni diaholo, na diluulu mu mvutili a matoondo.

⁸ Disa mayele paa ti muutu so mosi anyaala ufutu beni, mu nziisili ya paamba na yahele na mayele. Yo yili yadiaalila nha yulu a bukulu ba baata, nha yulu a miheebili mili mu utumu tsi, ka a nha yulu a Kristo pe.

⁹ Ka bioosi bili mu Nziaambi, biakuu mu nyutu a Kristo, na bili mu udiaala mu nde,

¹⁰ na mu ndaa itwaari kia beni na Kristo, beni diayaki biloo bioosi bi beni dili na nzala a bio. Mundaa ti, nde ni wuli mu utumu tuu dioosi, na bipfumu bioosi.

¹¹ Mu itwaari na nde, bakesi beni, ka a mu kesili ya mu mioo mia baata pe, ka mu kesili yamati kwaa Kristo, na yakuuli bisi mu nyutu a bisi ya masumu.

¹² Mu ngwanya, mu taanga di beni diaholi li-bootuu, badii beni na Kristo, na beni diasimbii ka na nde, mundaa ti beni diasi imiini mu lituu la Nziaambi la siimbili nde mu babakwa.

¹³ Mu taanga di beni diali baata bakwa mu ndaa masumu ma beni, na mu ndaa, mundaa ti beni diali baata baba hele ukese ma nyutu ma bubaala, bangooyi. Ka mu taanga di Nziaambi maabwaha beni moonyi mu Kristo. Nde wadisi kolokolo mu masumu ma bisi moosi.

¹⁴ Nde akuungili mukaanda wakisieembe bisi nha kulu a mikele. Mukaanda wuu akitungululu bisi mu ndaa tumini diali mu nde. Nde amaasi mukaanda wuu, bu akomi nde nha kuruwa.

¹⁵ Nziaambi amaasi mifuri mia bipfumu na tuu dia miheebili mimibi. Nde ayangi miheebili mii nha kulu a baata boosi, na nde adieengisi mio weti makori, mu mbiingili a mwaana nde.

¹⁶ Ni mu buu, a dinyaala pe ti baata bafuundusu beni munda a bi beni didia so bi beni dinywa, so munda yatala mikuungi, so miaba mia mbiyili a tsuungi, so a buu pe mia iluumbu kia Saba.

¹⁷ Bii bioosi bili iziimi* kia mandaa makaayira. Ka ngwanya ni Kristo.

¹⁸ A disingi pe ti basieembe beni kwaa baata bali mu usalila biyiluu bia ku mbari na umonuu ti bo bali bakululu, na bo bali mu ukuundu batumu ba Nziaambi, na bo bali mu uha ndutu mu monini a bo. Baata bapili yii bali baluulu mu liwaa la paamba mu matsimi ma bo ma imuutu.

¹⁹ Bo a bakangama pe mu Kristo, wuli mutswe a nyutu. Ka bunu, munda Kristo nyutu yoosi yili mu ubaa biloo na yo yili yavuutunu bubwe mu mikangi na binama, na yo yili mu ukulu weti bu Nziaambi atoono.

²⁰ Beni diakwa na Kristo, na beni diakuulii kwaa lituu la miheebili mimibi mia tsi. Ka mu ima beni dili mu udiaata weti baata bali ku tsini a litumu la tsi yi? Beni dili mu usiingi ti babamuu beni mu pili a mikele mi:

²¹ «A holo biinabi pe», «A biimbi bio pe», «A beembe bio pe».

* **2:17** iziimi utuu uleele ka ifwaani

²² Mio miatala biloo bili mu ufuu mu taanga di baata bali mu usalila bio, munda ti mio mili mikele na nziisili a imuutu.

²³ Ngwanya, mikele mii mili mu umonuu weti mikele mia buyeri, munda ti mio mili mu utsuu mu inziaambi ki muutu nde makulu atoono, mu umonuu wakuluu na mu umweese nyutu a nde makulu pasi. Ka mio a mili na ndutu so hoolo pe, so a ndila mu uyuutusu manzala ma imuutu pe.

3

¹ Beni diasimbii mu likwa mu uba moonyi na Kristo. Ni mu buu, disaa biloo bili ku yula, kuu kuli mu udiaala Kristo nha koo kia babaala kia Nziaambi.

² Diba na matsimi mu biloo bili ku yula, ka a mu biloo bili nha tsi pe.

³ Ka beni dili diakwa, na moonyi a beni li asweeme na Kristo mu Nziaambi.

⁴ Kristo ni moonyi a beni wa ngwanya. Na mu taanga di nde akaamonuu, beni ka sa dimonuu na nde, mu uba itwaari mu buzitu ba nde.

Ndiaatili yinyati mu Kristo

⁵ Ni mu buu, didusu manzala ma binama bia nyutu a beni bioosi bili mu tsi: ipuupu, tsoongili, butsa-butsa, manzala ma ubaa biloo bia tsionyi, manzala mamabi, na manzala ma ubaa busini (Mu ngwanya, nzala ya ubaa busini booso yili kuundili a biteyi).

⁶ Maa ni mandaa mamabi mali mu uta kesi a Nziaambi mbili nha yulu a baata bali muhele utumumu nde.

⁷ Buu ni bu beni diaki diaata tsiomi, mu taanga di idiingi kia beni kiali ku tsini a litumu la msumu ma.

⁸ Ka mu taanga di, dibumu bii bioosi: kesi, fuukiri na mandaa mamabi. Nyaala ituyi so imosi, so ndaa ya tsionyi inyaala upala mu munywa a beni.

⁹ A difutu pia pe bana mu bana, munda ti beni diamaabwoongolo imuutu kia beni ki ikulu na bifu bia kio.

¹⁰ Na beni diamaabwalwaata imuutu ki inyatii. Beni dili biyiluu bibinyatii, bi Nziaambi Muyili a bisi, ali mu ukitisanga mu ifwaani kia nde taanga dioosi, paa beni diyiluu uyaaba nde mu iteesi kia kuu.

¹¹ Taanga di a ya bwa saala pe Muyuudayo na Mungooyi, babakese bubaala na babahale ukese bubaala, basenzi na babali a basenzi pe, mutee na muutu wuli bunyanga. Ka ndaa yavulu ndutu, ni Kristo wuli ndaa woosi na wulu nha kati a baata boosi.

¹² Beni dili baata ba Nziaambi; Nziaambi asoolo beni na nde atoono beni. Ni mu buu, beni di-afwaana uba na mutimi wa buleembi wa luulu mu ngebe, wumubwe, wakuluu, na kamini a mutimi.

¹³ Diba na kamini a mutimi bana mu bana. Na so muutu li na toono na mbaayi, dilombosono kolokolo bana mu bana, weti bu Pfumu asi beni kolokolo.

¹⁴ Na nha yulu a bioosi, dilwaata litoono, lo ni musiingi wukaabaasila beni mu uba na itwaari kiakuu.

¹⁵ Nyaala iyeenge kia Kristo itumu mitimi mia beni! Mu ngwanya, ni mu iyeenge kii Nziaambi

ati beni mbila, weti binama bia nyutu mosi. Diba na ipfu kia uvutulu matoondo.

¹⁶ Nyaala mandaa ma Kristo, na busini ba mo boosi, madiaala mu beni. Diyiisini bana mu bana, na dihelesene mandoongi bana mu bana mu buyeri boosi. Mu mvutili a matoondo, diyimbili Nzi-aambi mikuungu na biyimbi bia muheebili bia mupili na mupili, mutimi a beni woosi.

¹⁷ Mioosi mi beni diyiluu, mu mandaa, so mu biyiluu, diyiluu mio mu kuumbu a Pfumu Yiisu, mu uvutulu matoondo kwaa Nziaambi Taayi mu nde.

Nziisili mu yatala kaanda

¹⁸ Bakaasa, di ba batsieeme kwaa balumi ba beni, weti biafwaana mu uyiluu nha kulu a Pfumu.

¹⁹ Beni balumi, ditoono bakari ba beni, na a dikolo bo makesi pe.

²⁰ Beni baana, ditumumu bataayi na banguu ba beni mu mandaa moosi, munda ti buu ni bu Pfumu atoono.

²¹ Beni bataayi, a dikoloso baana ba beni makesi pe, leeti bo sa bavutuu mbisi.

²² Beni batee, ditumumu kwa bapfumu ba beni ba imuutu mu ma ndaa moosi nha tsi nha. A disa buu pe, ndila mu taanga di beni dili nha kulu a bo, mu uha bo kinyi. Ka ditumumu bo mu mutimi wu mubwe, munda likiinzi li beni dili na lo mu Pfumu.

²³ Pasi bu ili isala kia beni, disa kio mu mutimi a beni woosi, weti beni dili mu usalila Pfumu, ka a baata pe.

²⁴ Dilibili moonyi ti Pfumu sa asieende beni: beni sa ditolo mukobo wu nde asweehele kwaa baba nde. Mundaa ti, Pfumu wa ngwanya wu beni dili mu usalila, ni Kristo.

²⁵ Ka muutu wuli mu usa bubi sa afutu bubi ba nde; Nziaambi a ali na ipengenge pe.

4

¹ Beni bapfumu, diyiluu mandaa mamabwe na masuungunu kwaa batee ba beni. Dilibili moonyi ti, beni ka dili na Pfumu mu mayula.

Tumimi

² Dihama mu likuundu, diba likanda mu likuundu li beni dili mu usa kwaa Nziaambi mu mvutuli a matoondo.

³ Mu taanga di beni dibaakuundu, dikaa kuundu ka mu bisi, paa ti Nziaambi aha bisi kuulu ya uyaabisa mandaa ma nde, na matsweeyi mali mu Kristo. Mu ngwanya, ni mu ndaa yii me ndi mu perese.

⁴ Ni mu buu, dikuundu paa ti me tuu utsuu mu matsweeyi ma, na uyaabisa mo na yaki-yaki weti bwafwaana.

⁵ Didiaata mu buyeri nha kati a bali a bangaa Kristo pe, na disalila taanga dili nha kulu a beni.

⁶ Nyaala mandaa ma beni dibaaleelanga taanga dioosi mabaabaanganga mamabwe na muswele. Diyaaba buni beni diafwaana uvutulu mamvutu kwaa pasi nde mu beni.

Mabwe ma tsieelele

⁷ Tisikusi, nduu a bisi, wuli mwaana a nguu wa litoono na musiali wahama mu isala kia Pfumu, sa ayaabisa beni mioosi miatala me.

⁸ Me ndi mu utsinduu nde kwaa beni, paa beni diyaabisa manzala ma bisi, na munda uhamisa beni.

⁹ Nde sa ayiri na Onezimi, mwaana nguu wahama mu imiini na wa litoono ndaa, wuli mosi mu beni. Bo sa bayaabisa beni mioosi mili mu ulabuu kuni.

¹⁰ Arisitariki, wuli mu perese na me, tsindii beni mabwee. Malako ka, mwaana a nguu a Barnaba, tsindii beni mabwee ka. Beni diamaakwaholo tumini mu ndaa yatala Malako: so nde yiri kwaa beni, diyaka nde bubwe.

¹¹ Yiisu wuli kuumbu ya ubili Yutuse, heeri ka beni mabwee. Ndila babaala batata ba, mu bangaa Kristo ba Bayuudayo, bali mu usala na me nha, mu ndaa Ipfumu kia Nziaambi. Bo bak-ihamisa me kwala.

¹² Epafara, wuli ka musu nzo a beni, heeri beni mabwee. Nde wuli ka musiali a Yiisu Kristo, a ali mu unyaala pe ukuundu mu beni mu taanga dioosi mu iteesi kialaa, paa ti beni diba baba-hama, babakuu mu muheebili na babaholi kesili ya uyiluu litoono la Nziaambi mu mioosi.

¹³ Me utuu uta imbaangi ki mu nde: nde li mu umono pasi dialaa munda beni, munda babali ku ngaanda ya Lawodikia na munda babali ku Iyerapolisi.

¹⁴ Luka, mbaayi a bisi wuli mubuyi, na Demasi baheeri beni mabwee.

¹⁵ Diha mabwee kwaa baana ba nguu babali ku Lawodikia, na kwaa Nifa na libuundu lili mu ukukunu ku nzo a nde.

¹⁶ Nha beni dikaamana utaanga mukaanda wu, ditsinduu nde kwaa libuundu la ku ngaanda La-

wodikia, na beni bame ka, ditaanga mukaanda wukaamata kwaa bo.

¹⁷ Dileele kwaa Asipe, nde afwaana ukuusu bubwe isala kia Pfumu, na afwaana usala kio bubwe.

¹⁸ Mu koo kia me makulu me ndi mu usonuu mandaa ma: Me Pawuli heeri beni mabwee ma. A di diimbili pe ti me ndi mu perese. Nyaala bweese ba Nziaambi baba na beni.

New Testament in the Yaka language (Congo-Brazzaville)

The New Testament in the Yaka language of the Congo

copyright © 2024 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ivatan (Yaka)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 May 2025 from source files dated 3 May 2025

3b876d40-c02b-5fa1-8385-1b3b9a90b6ec